1e Jaargang, nummer 8, 16 mei 2025

Het Magazijn

Blad van de Nederduits gereformeerde kerk, de moederkerk van Nederland sinds de 1570-er jaren.
Zusterblad van de bladen De Nieuwe Doleantie, Refo Tijd en Geestelijke Opvoeding.

In dit nummer : Boekbespreking 'In de voetsporen van het lam' van Basilea Schlink, 1973, en De twee stromingen van de gereformeerde bond

---

BOEKBESPREKING 'IN DE VOETSPOREN VAN HET LAM' VAN BASILEA SCHLINK, 1973

De Nederlandse vertaling is van 1986. Het boek begint met de klacht en de wil en het verlangen om dag en nacht te klagen vanwege dat de Eeuwige Liefde geen liefde wordt gebracht. De Eeuwige Liefde wil dat wij aan haar zijde in het lijden gaan, maar dit wordt vervolgens door de mens vermeden, en zo laten ze de Eeuwige Liefde alleen lijden.

In de Inleiding stelt Basilea Schlink dat het van beslissende betekenis is dat we ons verdiepen in het lijden des Heeren, van de Eeuwige Liefde. Ze stelt dat we zo dichter bij God komen, door juist Gods lijden en Gods ondoorgrondelijke liefde te overdenken. Ook Calvijn had reeds de gedenking en overdenking van het lijden als belangrijk fundament genoemd. Zie daar hoe velen hiervan zijn afgeweken. Alleen de liefde had God in dit lijden gebracht. Hoe kan de mens dan koud aan de zijlijn blijven staan. Ja, men heeft allerlei theologieën bedacht om eraan te ontkomen, om alles schoon en weg te praten, maar feit is dat God nog steeds lijdt. Wat de mens de minsten en meest kwetsbaren heeft aangedaan heeft de mens de Heere aangedaan, en dat gaat ook juist over nalatigheid en onverschilligheid.

Basilea Schlink stelt dan dat we niet alleen met Pasen dit lijden moeten overdenken, maar het gehele jaar door. Vandaar ook dat de Paas Kerk zo belangrijk is, als fundament van het kerkwezen. De beweging van de Maria zusters van Basilea Schlink is daarom altijd een Paas Beweging geweest. Er is geen pinksteren zonder pasen.

Door het overdenken van het lijden des Heeren, van de Eeuwige Liefde die lijdt kan de mens tot zondebesef komen, stelt Basilea Schlink, en vandaar dat de vleselijke mens dit allemaal maar wat graag overslaat.

De predikant Jac. Vermaas (1902-1986) schreef over die strijd in het dagboek 'Dagelijks brood voor 't hart'. (In dat dagboek schreven ook andere predikanten, zoals C. den Boer, K. Exalto e.a.) Hij wees op de vijandschap tussen het slangenzaad en het vrouwenzaad. Hij stelt dat het belangrijk is te denken aan Getsemané, want dat draagt vrucht, de toepassing van de strijd, en zo leert de mens van zonde, opstandigheid en het afschuwelijke karakter ervan. De nieuwe bijbel noemt het een strijd tussen het vrouwenzaad en het zwijnenzaad van het vlees en de wereld.

Jac. Vermaas stelt dat de mens zo leert hoe verschrikkelijk het is het kwaad te dienen. Alleen door dat onder ogen te komen wordt de macht van het kwaad verbroken. Daarvoor moet de mens dus heel diep gaan. Men moet het bestuderen. Wat een strijd is dit, stelt Jac. Vermaas, want het kwaad laat zijn prooi niet zomaar los. Hij wijst dan op het Woord. Dat is onze verlossing. Het is van God gegeven. Hij noemt dat dit Woord al door Noach werd gepredikt, maar de mensen wilden niet luisteren. Toen kwam de vloed. Daarom moeten wij de vreze des Heeren bewaren, want dat is ons schip op woeste golven.

Het vlees mist altijd het vlees. Wij mogen het lijden in God verwerken.

Basilea Schlink stelt dus dat de mens zich juist moet verdiepen in het lijden, om zo het hart van God te leren kennen. Zo komt de mens tot berouw. Basilea Schlink spreekt van het lijden des Heeren als een openbaring. Het is ook de sleutel tot verdere openbaring.

Het is daarom zo belangrijk dat als we God willen volgen op dat smalle pad door de enge poort, dan behoren wij ons kruis te dragen, waar Basilea Schlink op wijst. Ze laat zien dat er een verschil is tussen volgelingen en meelopers. De volgelingen dragen hun kruis, iets wat de meelopers niet doen. En er is nog een groep die nog erger is, stelt Basilea Schlink. Dat zijn de toeschouwers. Je mag er om bidden om een kruisdrager te worden, zodat je in de voetsporen van het lam gaat, de titel van het boek.

Ze vertelt dan vervolgens over het binnengaan van de hof van Getsemané. Daar is het verschijnsel van 'de slapende volgelingen'. Het is een verschijnsel waar we allemaal doorheen moeten. Je ziet overal de slapenden om je heen, maar slaap niet met hen. Ontwaak en roep : Ontwaak, ontwaak, opdat je geen deel hebt aan het bedrieglijk licht van de vijand, waar het boek Beloch in de nieuwe bijbel over spreekt. In Getsemané, wen er maar aan, wordt je alleen gelaten. Niet alleen door de mens, maar ook door God, wordt je

op jezelf teruggeworpen. Hier begint het bij, als je God wil volgen, in Getsemané. Je kunt niet alles op God projecteren. Er zijn juist ook een heleboel valse goden en afgoden die je moet loslaten. Je moet hier al je theologieën afleggen. Je moet hier leeg worden, want er wacht een nieuw leven op je. Het oude moet voorbijgaan, moet je afleggen als een kleed. God is niet goedkoop. Je moet de prijs betalen. Dat kan je vlees niet, maar dat moet gebeuren in het geestelijke, in de dood van het ego.

Basilea Schlink noemt Getsemané het woeden van de hel. Het is een plaats waar geen houvast is. De enige houvast die ze dan nog noemt is de gehoorzaamheid. Het is de gehoorzaamheid aan het Woord en de geboden van God. In de hof van Getsemané wordt de gehoorzaamheid zwaar op de proef gesteld, zegt moeder Basilea Schlink dan.

Ze noemt Getsemané de hof zonder troost. Die luxe is daar allemaal niet. Ook al heb je je hele leven anderen getroost, hier hoef je het niet te verwachten.

Basilea Schlink noemt dan ootmoed om er doorheen te komen. De mens verliest hier de strijd met het kwaad als de mens zijn eigen eer zoekt. Als je belangrijk wil zijn en machtig, vergeet het dan meer, stelt moeder Basilea Schlink. Daar waarschuwt ze tegen, zeer terecht. Hoevelen vallen er wel niet voor deze verboden vruchten, en verliezen het zo van het kwaad ? Ze bezwijken voor de verleiding, stelt moeder Basilea. Ze noemt als wapen het nederig aanvaarden van de tucht. Dit is in de geschriften van Basilea Schlink iets wat telkens weer terugkeert, de noodzaak van het aanvaarden van de nodige tucht, het aanvaarden van het kruis.

Basilea Schlink stelt dat er een eeuwige aanklacht is tegen het soort christenen die God alleen hebben gelaten in het diepste lijden. Nog steeds is God alleen, stelt Basilea Schlink. Ze willen zich warmen in Gods licht, maar niet van Gods leed weten en het meedragen. Niemand. Oh, wat verschrikkelijk. Ze stelt dat er maar enkelen zijn die naar God vragen. De rest ziet er niet naar om. Ze hebben hun eigen afgoden, voornamelijk hun ego als grootste afgod. Ja, ze bidden zelfs tot hun eigen ego, en noemen dat voor het gemak God. Oh, wat een groot bedrog.

God worstelt dus alleen. Er zijn er maar weinig die meehelpen. De wereld is weggezonken in de zonde van nalatigheid. ‘Ach, kunt u niet één uur met Mij waken ?’ Basilea Schlink legt de vinger op de zere plek. Ze windt er geen doekjes om. De wereld is ten onder gegaan in de zonde van het niet ontwikkelen van luistervaardigheid. Als we om ons heenkijken dan zien we dat de mens van alles ontwikkelt, zoals hun rijkdommen, hun huwelijk, familie, relaties, hun spieren misschien, of hun muzikale talenten, of sporttalenten, hun nieuwskennis, maar niet hun oren.

Basilea Schlink stelt dan dat de mens weer terug moet keren tot het zondaarsgebed, want ze hebben hun werk en slaap boven God gezet, hun beste tijd aan andere dingen gegeven. Er moet een gebed zijn van nieuwe toewijding.

Basilea Schlink noemt dan de hof van Getsemané de hof van de aanklacht. Hier komen de zwaarste aanklachten, want het kwaad is de aanklager. Maar het zijn valse beschuldigingen. De waarheid wordt hier niet verkondigt, in de hof van Getsemané. Het is de hof van vooroordelen. Basilea Schlink noemt het dan ook de hof van de leugens. Het is de hof van spot. Ze noemt dan het belang van het bidden : ‘Uw wil geschiede. Uw wil is de beste.’

Moeder Basilea Schlink stelt dat we net als Simson onze bovennatuurlijke kracht hebben verloren in deze duistere hof. Het is de hof van de ontlediging. En in die zwakheid en kwetsbaarheid moeten we het tegen de hel opnemen. Hoe is dat mogelijk ? In onze grootste ellende nog wel moeten we dat gevecht aangaan. Moeder Basilea Schlink stelt dat we hier sidderen en beven. En dan is daar de verrader. Zo gaat de mens in gevangenschap, als een lam. En die verrader was iemand waarvan je het niet zou verwachten, iemand die dichtbij je was.

Basilea Schlink noemt het de weg van de graankorrel die in de donkere nacht sterft, maar daarna duizendvoudig vrucht draagt. En het is het beest in de mens wat niet wil sterven, en zo het gericht weigert. Het beest komt dan in opstand, stelt Basilea Schlink, in opstand tot God. (p. 33)

Het boekje staat vol met gebeden om u klaar te maken in de hof van Getsemané, om het smalle pad te bewandelen. Moeder Basilea Schlink noemt het de strijd tegen de vleselijke eigenzinnigheid van de mens die eraan probeert te ontkomen. Ze roept de mens op om te bidden : ‘Laat mij gaan waar U gaat.’ Wij mogen bidden om het Woord en om leiding. Moeder Basilea Schlink noemt het smalle pad de weg van het kruis. (p. 41)

Het wordt niet volbracht in macht en heerlijkheid, stelt Moeder Basilea, maar in zwakheid en machteloosheid. Het is de weg van het lam, de weg van gevangenschap.

Basilea Schlink wijst op de geboeide liefde, van macht ontdaan, door zondaren aangeklaagd. Het boekje staat vol met gedichten, bijna als psalmen. Moeder Basilea noemt hen die vals oordelen blind voor hun eigen zonde. Het is de zonde van huichelarij, en er ligt maar een hele dunne lijn tussen vroomheid en huichelarij. Ze wijst erop dat het eeuwige gericht zal komen. Het heeft dus geen zin het oordeel te vermijden. Je zult geoordeeld worden

naar de mate je anderen oordeelt.

Moeder Basilea stelt dan : ‘Wie durft te wagen God te veroordelen ?’ Want dat doen ze de hele tijd. Wat ze een ander aandoen, doen ze God aan. Moeder Basilea stelt dat het juist de religieuzen waren die dat deden. En zo werd God ter dood veroordeeld. Hoe durven ze. Dat doen alleen zij die hun verstand volkomen hebben verloren. De goddelozen en ongelovigen doen dat niet, stelt Moeder Basilea. Neen. Het zijn de religieuzen. Ze noemt het grenzeloze vermetelheid. Als je het leest dan kun je haar verbolgenheid er over voelen, en het is ook onze verbolgenheid. Ze noemt de mens oordeelzuchtig. Ze hamert erop dat God hier vandaag de dag nog steeds onder lijdt. Hoe haalt de mens dit in zijn hoofd. Ze is er diep verontwaardigd over, en wij ook.

Aan welke kant sta je eigenlijk ? Basilea Schlink roept de mens door het hele boekje op tot berouw en bekering te komen, in gebed te gaan, om het goed te maken met God. Ze waarschuwt ervoor dat mensen in slaap zijn gevallen en denken dat Getsemané en Golgotha iets eenmaligs was. Dat is niet zo. Het is iets van elke dag. Telkens herhaalt het zich weer, omdat de mens niets heeft geleerd. De mens wil de tucht niet. Ze vallen God er over aan. Elke dag moet God het weer aanhoren, al het gemekker. Moeder Basilea klaagt erover dat de mens telkens weer vurige pijlen afschiet op het hart van God, pijlen van haat. Oh, wat een vals wezen is de mens. Ze stelt dat de mens aan hoogmoed lijdt.

Strijdt niet meer tegen de tucht, strijdt niet meer tegen het kruis.

Deze wereld mag zich klaarmaken voor het oordeel, wat zeker gaat komen, stelt Basilea Schlink. Ze wilden Gods plaats innemen, maar ze kwamen niet ver. Ze missen namelijk het karakter van God.

Kijk eens hoe maf de mensen op aarde doen, stelde Basilea Schlink. Ze zetten zichzelf kronen op, geven zichzelf titels, maar ze missen de deemoed van God.

De wereld lijdt aan geldingsdrang, stelt Moeder Basilea. Ze hebben kronen van hoogmoed.

Zijn ze vergeten dan dat de eersten de laatsten zullen zijn ?

In haar boekje spaart Moeder Basilea het mensenvlees niet. Ze komt op voor God, richt de aandacht op het lijden van God door de hoogmoed van de mens. Beseft de mens dan niet dat het vlees maar tijdelijk is ? Wat dan als het feest afgelopen is ? Dan zal de mens de prijs moeten betalen. Het oordeel komt. Ga daar maar van uit. De mens zal er niet mee wegkomen met wat de mens God heeft aangedaan.

Basilea Schlink schildert in haar boekje de dieptes van het lijden van God, wat de mensen God hebben aangedaan, en ook het oordeel wat zal komen.

Ze stelt ook : Wee degenen die bij de aanblik van dat lijden geen berouw hebben. De mens moet niet denken God altijd maar pijn te kunnen doen. Basilea stelt dat de mens zal verbleken van schaamte, omdat dit beeld de mens in de hemel zal aanklagen. Dat zoiets op aarde kon gebeuren. De mens lijdt aan grootheidswaan, stelt moeder Basilea. Ten koste van alles om hem heen. Ten koste van God. God hebben ze veroordeeld. Hoe durven ze. Nee, ze zullen het weten. Moeder Basilea klaagt in haar boekje de mens aan, in haar functie als advocaat van God. Ze is zeer moederlijk over God. Waren er maar meer van zulke vrouwen. Er zijn er niet veel.

Er is een eeuwige aanklacht tegen de mens, stelt Moeder Basilea. Je kunt dit niet ernstig genoeg nemen. Ze nodigt de mens uit om te bidden : ‘Ik wil dragen wat U mij oplegt.’ (p. 107)

Ze geeft als belofte : ‘Het kruis zal tot boom des levens worden en heerlijke vruchten voortbrengen.’ (p. 111) Ze stelt dat we daarom niet alleen kruisdragers moeten zijn, maar ook kruisaanbidders. (p. 120-121)

Naast godsbegeerte en wijsbegeerte laat Moeder Basilea zo het belang zien van kruisbegeerte. Zo klaagt het kruis de mens aan vanwege de zonde. Zou de mens dan niet voor het kruis buigen ?

De hemel sidderde, en begreep het zelf ook niet meer, in het grote lijden. De Godheid was verscheurd, stelde Basilea Schlink, en zo ook het voorhangsel. Het scheurde door alles heen. (p. 134)

Uiteindelijk werd zo de vijand verslagen, weer als een heel Simsonitisch beeld.

DE TWEE STROMINGEN VAN DE GEREFORMEERDE BOND

Zowel met de bijbel, Calvijn als de kerk werkt de visseristische school dialectisch, onder en boven de schelp. We kunnen de kerk grofweg indelen in een verbondmatig deel en een bevindelijk deel. Het bevindelijke deel loopt uiteindelijk uit tot het visseristische, de bovenbouw van de Nederduits gereformeerde kerk of gewoon van het bevindelijke. Er zijn ook verbondsmatige bevindelijken, zoals er ook hervormd-gereformeerden zijn, zoals de gereformeerde bond.

De verbondsmatigen nemen de korte weg, en de bevindelijken nemen de lange weg, de omweg, het smalle pad. De verbondsmatigen zijn in die zin veel bourgondischer kerkelijk gezien, genietende van het kerkelijke geloofsgoed, als sigaartjes en pijpjes. Luther was ook meer bourgondisch kerkelijk gezien dan de wat bevindelijkere Calvijn.

Het gevaar mag duidelijk zijn. Men kan met al zijn snelle verbondsmatigheid al snel Laodiceaans worden en dat is een hard gelag. Nederland koos voor de snelle paarden. Nederland koos voor pseudo-geestelijke gemakszucht. Alva tierde nog rond. De bevindelijken werden zwaar vervolgd en moesten naar Duitsland vluchten. Het is nog de erfenis van de Spaanse Nederlanden, een verwend Nederland. Het Spaanse spook waart nog steeds rond in de gemeenten. Overal grijpt het bevindelijken en charismatischen om hier en daar een arm te breken. Zij worden nog steeds in het gevang geworpen.

Binnen de gereformeerde bond was er de strijd tussen de verbondsmatige J.G. Woelderink en de bevindelijke I. Kievit. Dezelfde strijd was er tussen R. Kok en C. Steenblok in de gereformeerde gemeente. In eerste instantie koos de gereformeerde gemeente de middenweg. R. Kok werd ook wel de Woelderink van de zwaar bevindelijke gereformeerde gemeente genoemd. Hij werd eigenlijk een soort zwart schaap daar, een schrikbeeld, en ging uiteindelijk over naar de christelijk gereformeerde kerk.

Je moet oppassen met sinterklazen die naar Laodicea leiden. De christelijk gereformeerden kwamen in deze strijd ergens middenin terecht. R. Kok werd binnengenomen, terwijl verschillenden toen overgingen van de christelijk gereformeerde kerk naar de zwaardere bevindelijke kerken, zoals de gereformeerde gemeente en de oud gereformeerde gemeente, en ook de gereformeerde gemeente in Nederland, de ggin, kwam in beeld. Het steenblokkiaanse werd steeds belangrijker in deze strijd, oftewel het jaar 1953.

Kersten zag heil in I. Kievit, en nam hem min of meer op sleeptouw. Er werd meer en meer gesproken van de bevindelijk-hervormden. De strijd tussen hervormd-verbondsmatigen en de hervormd-bevindelijken uitte zich ook in de strijd tussen de Waarheidsvriend en het Gereformeerd Weekblad. Beide bladen richten zich op de gereformeerde bond, maar het gereformeerd weekblad, waar I. Kievit voor schreef, was veel bevindelijker, en haalde zo uit naar de Waarheidsvriend en de gereformeerde bond.

De gereformeerde bond wilde zich niet afscheiden van de hervormde kerk in de jaren 1800, toen er drie grote scheuringen waren. We noemen de Cockiaanse afscheiding van de jaren 1830, de Ledeboeriaanse afscheiding van de jaren 1840, en de Kuyperiaanse afscheiding van de jaren 1880 (de doleantie genoemd). De gereformeerde bond werd begin jaren 1900 opgericht. Het ontstond vanuit het Gereformeerd Weekblad. In 1909 kwam De Waarheidsvriend uit. De gereformeerde bond wilde een getuige zijn binnen de hervormde kerk, hield dus vast aan een wat meer romantisch kerkbeeld. ‘We blijven. Er is hier teveel nostalgie.’ Dat kwam tot een hoogtepunt bij Hoedemaker. In ieder geval is de gedachte van de gereformeerde bond om te ‘blijven’ ontstaan bij Groen van Prinsterer in het grote reveil. In het reveil wilden ze terug naar het gereformeerde, maar blijven in de hervormde kerk. Ze wilden de kerk niet achterlaten. De kerk moest mee terug. Daar hielden ze zich aan vast.

Hoedemaker vond Kuyper te Rooms en op snelle paarden. Maar ook binnen de gereformeerde bond waren er problemen.

Het gereformeerd weekblad ontstond in 1885, en was van 1906 met het ontstaan van de gereformeerde bond, tot 1909 het hoofdorgaan van de gereformeerde bond, wat toen werd overgenomen door de Waarheidsvriend.

Er is altijd de strijd tussen verbondsmatigheid en bevindelijkheid in de kerken, en ook tussen genade en uitverkiezing. De ene houdt zich vast aan de uitverkiezing die boven alles staat, en de ander houdt zich vast aan de genade die boven alles staat. Hier kwamen kerkscheuringen door, hele groten zelfs. Calvijn noemt het belang van uitverkiezing en genade, en redeneert veel vanuit de uitverkiezing, maar op andere plaatsen richt hij de aandacht op hele andere elementen die hij ineens bovenaan de lijst zet. Hij noemt het ontmaskeren en doden van het vlees het belangrijkste van zijn leer, de ellende kennis, het kennen van de grootte van de zonden. Ook C. Steenblok stelde dit vooraan in zijn leer. Waar blijven uitverkiezing en genade dan ? Het gaat voornamelijk ook wat voor een definitie aan deze twee woorden wordt gegeven, en dat kan nogal verschillen. Het is een kwestie van terminologie. Vandaar dat de visseristische dogmatiek van de Nederduits gereformeerde kerk van belang is, die dit uitlegt. Er worden andere belangrijke elementen bijgehaald, van toetsen en profetie en territoriale oorlogsvoering. Men huivert dan. En terecht. De vreze des Heeren is het begin van alle dingen. Daar ontbreekt het de mens vaak aan. Als je al die predikanten zo ziet kibbelen met elkaar, dan is het van belang je niet zomaar in die strijd te storten, maar je terug te trekken en te rennen voor je leven. De religie is afgeweken.

Paulus en Petrus waren in strijd, zoals Jeremia en Mozes. Ook de rabbijnen waren in strijd met elkaar, wat afgedrukt werd in de Talmoed, opdat de mensen er van konden leren. Stort je niet zomaar in die strijd, maar bestudeer het, onderzoek het, toets het, en verdiep het.

Pas op voor kerkelijke romantiek, kerkelijk sentiment, nostalgie. Het kan een dwaalweg zijn waarop je zintuigen worden uitgedoofd. Toetsen is het allerbelangrijkst. Toetsen totdat je in de gebondenheid des Heeren bent

gekomen, want de Heere komt de doortoetsers tegemoet. Toetsen totdat je in des Heeren visnet bent gekomen.

Maak het evangelie niet goedkoop. Praat de zonde niet schoon. Vandaar dat het Peer Gynt verhaal in de jaren 1800 ook zo belangrijk was. Men moest de wildernis in, zich afscheiden, om de trollen onder ogen te komen.

Eerst de trollen onder ogen komen, eerst vluchten uit Laodicea, en de confrontatie aangaan met Laodicea. Je kunt God niet zien en leven. God kan alleen geleidelijk in je leven komen, want God is de wording, het proces. Dat kun je niet in één keer doen. Je moet dus leren leven met de bedekkingen, met de voorhangsels, en je aan de regels houden. Je kunt niet zomaar door de voorhangsels heen. Kom eerst de zonde en de ellende onder ogen, de trollen. Dat is een geestelijke strijd, niet een strijd tegen vlees en bloed.

Nu, je kunt God dus niet zien en leven. Vandaar de bedekking. Aan beide kanten kan het te eng worden. Het aan de zonde ontdekt zijn kan zeer eng en nauw worden, want er is ook zogeheten valse zonde-ontdekking, een vals zondebeeld, naar de letter. Er is veel dode letterdienst nog in het steenblokkiaanse, dus vandaar dat er wel een R. Kok moet zijn, en een Woelderink, als afremmers. Het moet dus steenblokkiaanser zijn, maar er is ook het gevaar van het valse steenblokkiaanse, dus daarom zijn Kok, Kuyper en Woelderink van belang. Gebroken klokken spreken nog steeds twee keer per dag de waarheid.

Juist omdat het steenblokkiaanse uit de kom kan schieten, van de weg af kan schieten, is de strijd nog nodig. Het verbondsmatige is dus een reflectie. Zeer nodig soms. Er moet balans zijn, maar ook moet het steenblokkiaanse verdiept worden, en als het dan zoveel over ellende kennis gaat, dan moet ook de valse ellende kennis en de valse zonde kennis onder ogen gekomen worden, dus ironisch gezien moet het steenblokkiaanse ook toegepast worden op de eigen leer. We volgen Kok en Woelderink, en ook Kuyper, niet op de voet, want we hebben heil gezien in het steenblokkiaanse, maar we moeten onderscheid maken tussen de lagere Steenblok en de hogere Steenblok. Er is een lage 1953 en een hoge 1953. Net zoals er een lage en hogere Calvijn is, enzovoorts.

Kievit blijft een belangrijke schakel tussen het hervormde bevindelijke en het gereformeerde bevindelijke. Kievit kwam binnen de hervormde kerk tot de poorten van Kersten, en hij werd van harte binnengenomen.

Kievit legt de nadruk op de uitverkiezing, zoals Kersten dat ook doet. Wat de definitie van uitverkiezing is kan verschillen per kerk en per predikant. Er zijn goede uitverkiezingen en valse uitverkiezingen. De goede uitverkiezing is dat God uiteindelijk beslist en de ware maatstaf is waaraan alles getoetst wordt, en God is soeverein in de zin dat God menselijke fouten kan overzien. De mens kan dat niet, dus die kan soms vals kiezen of gebrekkig kiezen. Vandaar dat de hogere uitverkiezing - niet de lagere vagebondelijke uitverkiezingen - belangrijk is, zodat de mens niet gaat smokkelen. Wie overmoedig tot allerlei zekerheden snelt valt in de strik. Het gaat juist om de twijfel, om het geduld, de volharding, die door God wordt beloond, en dat kan alleen in de verbrokenheid. De bourgondiërs zijn hier overstuur over. Die willen de gemakkelijke weg, de snelle schijnzekerheden, en zo lopen zij ook zelfverzekerd met de borst vooruit, in grote geldingszucht.

Er ligt een groot gevaar van Laodiceaans snoep-evangelie. Het is goedkoop, flauw evangelie, een spoiler. Het is niet de eis van het leven, de eis van God. Men heeft tussenweggetjes gemaakt. Men heeft makkelijke afgoden van stal gehaald. Men misbruikt Jezus hiervoor, waardoor we kunnen spreken van een ware Jezus-cultus, waar de oude gereformeerde vaderen tegen waarschuwden, zo ook Calvijn. Ze hadden Jezus te goedkoop gemaakt. Daar trad Calvijn tegen op, en na hem vele anderen. Bij Calvijn kwam je er niet gemakkelijk langs. Vandaar dat Calvijn belangrijk was en blijft, ook al had hij zekere gevaarlijke leringen. De reformatie was zeker nog niet af. Daarom moest de Nederduits gereformeerde dogmatiek komen.

Men wilde zó ‘verlost’ worden dat het anti-jobitisch was geworden, anti-kruis. Al die behoudeniszucht, alsof dat het ware en eeuwige leven zou zijn, was het verwerpen van het kruis, in wezen. Ze maakten het onderscheid tussen de eeuwig lijdende hellegangers, en de eeuwige gelukzaligen in de hemel, en zo verwierp men de tucht voor drugs. Het is een zeer onverschillige drugs, anti-jezusiaans, want Jezus ging altijd op zoek naar de verlorenen in de buitenste duisternissen, naar de verloren varkens en lammeren. Maar wat doen die zogenaamde gelukzaligen die inmiddels wel ‘overbehouden’ waren ? Aan de drugs hoog verheven boven hun eeuwig lijdende medemens die anders dan hen denkt zitten ze in hun opgevoerde hemeltje.

Het is juist net andersom. Zij die in de hel waren droegen nog gewoon hun kruis, en zij die in de hemel waren hadden dit kruis verworpen, en de eeuwige tucht, wat een wezenlijk deel is van de geestelijke opvoeding, de bron. Juist hen in de hel zijn de uitverkorenen. Alle oude profeten waren in de hel te vinden, ook Jezus, om hun plichten na te komen, de eis van God en het leven te volbrengen, namelijk de armen en de zieken, de gevangenen, de zwakken en meest kwetsbaren te zoeken. Zij gingen niet tot hen van bovenaf, maar kwamen van onderen. Zij waren daar ook, zij gingen daar ook doorheen, en kwamen

vanuit de diepten. Dat is wat ware religie is, het zorgdragen voor elkaar, voor hen die het het meest nodig hebben, ook al denken die anders. Jezus sprak dat hij ook schapen had van een andere kudde. Vandaar dat een Woelderink belangrijk is, en een R. Kok, en een Kuyper. Vandaar dat er een brug moet zijn. Het zijn gebroken klokken die tweemaal per dag de waarheid spreken. Het zijn afremmers, maar volg hen niet op de voet, want het zijn ook geestelijke sinterklazen. Ze bakken de broodjes te zoet. Het zijn genade-morsers, wilde weldoeners, ook al hameren ze op alle facetten van de bekering en de dieptes daarvan. Het gaat niet diep genoeg, ze gaan te snel door Getsemané en Golgotha heen. Het zijn snelrijders. Het zijn geliefde predikanten, ook al zijn ze te zoet bevonden. Daar waar het te bitter is geworden zijn ze hard nodig. Maar laat je niet door hen bedriegen. Kom tot hun hogere vormen. Er is een lagere Kok en een hogere Kok, een lagere Kuyper en een hogere Kuyper, en zo ook een lagere en een hogere Woelderink. Laat het je niet tegenhouden om het steenblokkiaanse te verdiepen, het calvinisme te verdiepen, tot aan het visseristische.

Ook de valse ellende kennis en valse zonde kennis is dus iets wat je in de ellende kennis onder ogen moet komen, anders ben je nog Laodiceaans. Vandaar dat naast Steenblok ook een Kant belangrijk is, als afremmer, om geen snelheidsduivel te zijn in de ellende kennis die geen onderscheid maakt tussen ware en valse ellende kennis. Heel veel wereldse en kerkelijke ellende kennis is te gemaakt, vormendienst, gebaseerd op menselijke overleveringen en tradities, vaak misvertalingen en misverstanden, vaak dode letterdienst. Vandaar dat er naast een Steenblok ook een Dooyeweerd van belang is. De mens moet weer kritisch leren denken, ook naar het instituut ‘kerk’ toe, en naar de eigen theologie toe. Dat moet je allemaal afleggen als je aan de hemelpoort komt.

‘Kinderen van de verdoemenis’ zoals in de Cockiaanse afscheiding en de Ledeboeriaanse afscheiding en vervolgens de Steenblokkiaanse afscheiding is niet iets negatiefs. Het is empathie en zelfconfrontatie, je stellen onder de eeuwige tucht van God en het dragen van het kruis, zoals in het Egyptisch de verdoemenis de besnijdenis van het verstand is.

Ga niet voor kerkelijke glitter. De oude profeten waren de kinderen der verdoemenis die los waren gekomen van de vloek van het positieve. Ze waren gevlucht uit Laodicea. Verdoemenis heeft een te negatieve lading gekregen, wat wordt opgeheven in de dialectiek. In de visseristische dogmatiek is het een beeld van tucht en zorg. Waar zijn de Jobieten gebleven die van geen troost en bevrijding willen weten, om aan een betere opstanding deel te hebben, namelijk die van de vreze des Heeren ?

We kunnen stellen dat we te maken hebben met karikaturen, of noem het : reflectie. En dan moeten we de reflectologie leren, niet alleen maar over genade en oordeel. In vele kerken wordt je er mee doodgegooid : ‘genade, oordeel en verbond. Genade, oordeel en verbond.’ Ze hebben het tot zoiets engs, nauw en eenzijdig, gemaakt. De poort is eng, maar overdrijf het niet. Onderschat het ook niet, zoals in de new age. Er moet balans zijn. De Nederduits gereformeerde dogmatiek geeft aandacht aan al deze facetten. De nieuwe bijbel, de RV-bijbel spreekt hier ook over, over realiteits-overlappingen, of zoals de Nederduits gereformeerde dogmatiek dit ook wel ‘dimensie-overlappingen’ noemt. Dingen zijn zich gaan kruizen en de mens heeft geen overzicht meer, ziet alleen maar chaos, een zwarte brei.

I. Kievit (1887-1954) stelde dat de mens God de les niet moet lezen over wie God verkiest, maar dat God zich ontfermt over wie God wil. (Geref. Weekblad, 10/10, 1931)

God is de ontfermer. God is altijd weer op zoek naar het verlorene. Men moet geen akelige tweedeling maken, want God is de verlorene, door het kruis. God ziet de zonde niet door de vingers, en is uitgezonden om zowel de zonde als de zondaar te vernietigen, maar zij die zich net als God ontfermen zullen gespaard blijven. Laten we niet afdoen aan deze principes, want zij die dat doen zijn slechts drugsverkopers. Drugdealers op alle hoeken van de straten, en in alle hoeken van de kerk. Vandaar dat het bevindelijke pad tot het visserisme van levensbelang is.

Wauwelende predikanten zijn van levensbelang. Zij zijn de voorhangsels, opdat wij God niet zien en sterven. Het zijn slechts wegwijzers. Kievit stelde dat de vervolgers van de kerk de bliksem van God’s toorn uitlokken. (G.W. 17/10, 1931) Ruig taalgebruik moet wel, want de zonde is ruig met de mens. Zachte heelmeesters maken stinkende wonden. We moeten oppassen voor postmodern geloof, het goedkope, dode geloof wat men er vandaag de dag dikwijls op nahoudt.

De mens die nog onwetend is is ten onder gegaan in een kring van spiegelingen, verdwaald in de afgrond van de spiegelingen, een woeste nietsontziende wildernis, waar de mens aan zichzelf sterft, volledig, om zo tot ware geboorte, wedergeboorte, te komen. De mens moet de orakelsteen des Heeren en het gebruik ervan leren kennen. We hebben het dan over de urim en de thummim, de pessa en andere stenen. De nieuwe bijbel geeft hier onderwijs over, en zo ook de Nederduits gereformeerde dogmatiek. Zie de stenen des Heeren te bemachtigen die aan de overwinnaars van het beest worden geschonken, zij die het vlees hebben overwonnen door het Woord en hun getuigenis. Dat

betekent : zij hebben leren verstaan. Zij hebben hun oren ontwikkeld in plaats van hun spieren en geldpezen.

Het is steriel en klinisch geworden in kerkelijk Nederland, in het postmoderne tijdperk. Alles is op sterk water gezet, ook door de postmoderne Nederlandse taal, die men heiliger acht dan de oorspronkelijke bijbeltalen en het oudere Nederlands. Vandaar dat wij Rodenbergs-Nederlands spreken en schrijven. Geen d/t tirannie. Vrijer Nederlands, een grotere vocabulaire. Het is niet het kortaffe, uitgekookte Nederlands in het postmoderne tijdperk, want dat is pseudo-Nederlands, oftewel varkens-Nederlands. Natuurlijk is spelling en grammatica belangrijk, maar het moet strategisch blijven en profetisch, geleid door de Heere, en niet door het nieuwste taalboekje van weet ik veel wel bedrijf, want dat is allemaal voor de markt. Wij zijn predikanten en profeten, geen marktdrijvers. Wij geven het evangelie om niet, en dat is geen goedkoop evangelie in geestelijke zin.

Ledeboeriaans verzetten wij ons tegen de postmoderne taaltirannie in Nederland. Wij spreken Nederlands, maar dan van het Rodenbergs-Nederlandse predikanten-dialect. Dat is een profetische en pastorale taal. Dat is ook de taal van de nieuwe bijbel. Het is verstaanbaar voor iedere Nederlander, verschilt niet veel van het moderne Nederlands, maar grijpt soms terug op oudere vormen, en schrijft het soms net iets anders op. Dat heeft een reden. Taal moet spontaan en vrij blijven, rauw blijven, zodat het levend blijft. Het postmoderne Nederlands is dood, opgezet en gestropt, een klinische geest. Het is eenzijdig, terwijl het Rodenbergs Nederlands gevarieerd is, net zoals het Egyptisch was, want die schreven soms ook hun woorden op andere manieren. Er is licht Rodenbergs-Nederlands, en zwaarder Rodenbergs-Nederlands, maar voor de doorsnee Nederlanders beiden goed verstaanbaar. Waarom is het Rodenbergs-Nederlands van belang ?

Omdat het de grondtaal is van de nieuwe bijbel, de RV-bijbel, oftewel de Rodenberg Versie.

Zij die naast de oude bijbel ook de nieuwe bijbel hebben worden ook wel Rodenbergers genoemd, of visseristen, van de visseristische school. Het was al aangekondigd in het boek Openbaring, dat er een tijdperk zou komen waarin nieuwe hemelse boeken geopend zouden worden met nieuwe namen. Dat is wat het verborgen manna is. Het is voor de overwinnaars over het vlees. Dat houdt ook in : de overwinnaars over de taal van het vlees.
